

Sjostakovitsj

Laat het verhalen vertellen maar over aan Dmitri Sjostakovitsj (1906-1975). Zijn *Symfonie nr. 11* is een van de markantste voorbeelden. De symfonie verklankt de tumultueuze periode van de Russische Revolutie van 1905. Destijds kwam het Russische volk in opstand tegen tsaar Nicolaas II. Woedend trokken ongewapende demonstranten naar diens Winterpaleis in Sint-Petersburg. Uiteindelijk werd de opstand wreed de kop ingedrukt op de Bloedige Zondag van 9 januari. Er vallen duizenden slachtoffers. Vijftig jaar later schreef Sjostakovitsj een symfonisch eerbetoon aan de revolutionaire spirit van het Russische volk. Zijn werk ging in première tijdens de veertigjarige herdenking van de Russische Revolutie van 1917.

Zijn één uur durende symfonie is als cinema voor de oren. De spanning, het verdriet en de angst van dit sleutelmoment zijn hoorbaar in Sjostakovitsj' meesterwerk. Om de partijbonzen niet helemaal tegen het hoofd te stoten, gebruikt Sjostakovitsj op gewiekste wijze negentiende-eeuwse revolutionaire melodieuze en bijna-operateske stijl-middelen. De communistische autoriteit was toch niet helemaal te spreken over het eindresultaat, want Sjostakovitsj had het tsaristisch geweld wel erg beeldend in muziek omgezet. Voor de componist was zijn symfonie vooral een in memoriam voor alle mensen die onder de revolutie hadden geleden.

De vierdelige *Symfonie nr. 11* volgt de historische taferelen met akelige precisie. In het eerste meeslepende deel verzamelt de menigte zich voor het Winterpaleis. De strenge kou wordt getrotseerd, het is de stilte voor de storm. Van de tsaar is ondertussen geen spoor te bekennen. Daarentegen worden de demonstranten op het paleisplein genadeloos beschoten. Dit bloedbad wordt voelbaar verklankt in het tweede deel. Een gedragen mars voor de gevallen domineert het derde deel. Sjostakovitsj verwijst onder anderen naar het favoriete revolutionaire lied van Lenin, opgedragen aan de doden van 9 januari 1905. In het slotdeel blijkt de componist vooruit naar de breekbare toekomst van Rusland en de onverzettelijke houding van het volk.